

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXVIII. Variæ recensentur injustitiæ mercatorum, rs defestuosas
vendentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ces illas inferendas, quibus mercatores se exponere nollent, nisi accepto simili privilegio: eò quòd nullo lucro, & magno fortè dispendio id tacerent, si earundem mercium illatio & venditio aliis permetteretur) nec per hoc ipsi caritatem inducunt, nec merces ultra justum pretium vendunt; sic enim Typographi, magnarum expensarum impressionem aliquam suscipientes, absque ulla iniustitia impetrant à Principe privilegium, ut ipsi soli librum talis vel talem imprimant, & divendant, ne aliqui dispendium magnum incurrant, &c.

CAPUT LXVIII.

Varia recensentur iniustitia mercatorum, res defectuosas vendentium.

739 **R**Ei venalis triplex vitium contingit, vel scilicet in substantia, sive quoad speciem; vel in quantitate; vel in qualitate. In substantia, dum venditur quid pro quo, sive res unius speciei pro re alterius speciei, v. g. vitrum pro gemma. In quantitate, dum quantitas minor pro majore venditur. In qualitate, dum id quòd non est tale, venditur pro tali, v. g. equus defectuosus pro non defectuoso.

740 Prima ergo iniustitia mercatorum est, dum scienter vendunt rem defectuosam in substantia; quem defectum si emptor ignoraverit, contractus est nullus, ob defectum consensus & voluntarii. Et si cum venditor cognoscat in re quam vendit, fraudem committit in venditione, unde venditio illicita redditur. S. Thomas q. 77. a. 2. id probans ex Ià. i. ubi dicitur contra quosdam: *Argentum tuum versum est in scoriã, vinum tuum mixtum est aquã. Quod enim permixtum est (prosequitur S. Thomas) patitur defectum quantum ad speciem. Nec solum in hoc casu venditor peccat, injustam venditionem faciendõ, sed etiam ad restitutionem tenetur. Si verò ex ignorantia id fecerit, venditor quidem non peccat, quia facit iniustum materialiter tenetur tamen, cum ad ejus notitiam pervenerit, damnum recompensare emptori.*

741 Injustitiam ergo committunt caupones, miscentes vinum aquã, uti constat ex citato Isaia loco; sicut & mercatores tritici, qui ei alia miscent semina, vel paleas, aut quisquilias, quos Amos cap. 8. arguit, dicens in persona ipsorum: *Quisquilias frumenti vendamus. Enimverò priores aquam pro vino, posteriores pro tritico vendunt quisquilias, vel alia semina; atque ita quid pro quo. Quod manifestè injustum est, dum vinum, vel frumentum sic mixtum tanti venditur, ac si foret purum. Et in hoc omnes conveniunt: cum aquam vendant pretio vini; quisquilias, vel aliud inferius semen pretio tritici.*

742 Nec excusantur ex hoc quòd vinum, sic

mixtum, æquè vel fortassè meliùs emptori sapiat, quàm si foret purum. Hoc enim per accidens est; sicut per accidens caro porcina rustico æquè vel fortassè meliùs sapit quàm cervina; nec tamen ideò licet ipsi porcinam tanti vendere, quanti cervinam, eò quòd utique secundum se minoris sit æstimabilitatis & valoris. Atqui vinum aquã mixtum minoris similiter est æstimabilitatis & valoris, secundum se, quàm vinum purum. De pretio ergo illius detrahi vult justitia, pro ratione mixtionis.

S. d. quid in casu quo res ex mixtione non est facta deterior iis quæ communiter venduntur, licetne tunc eam communi vendere pretio? Affirmant Lopez, Lessius, Bonacina, Serra, & alii apud Dianam p. 4. tr. 4. resol. § 1. & probabile videtur in speculatione: quia res æqualis bonitatis, æqualis est valoris; æquali proinde vendi potest pretio. Et quemadmodum si per alchimiam fieret aurum verum, non esset illicitum ipsum pro vero vendere (ut S. Thomas docet ibidem ad 1.) sic si frumentum, vel vinum, per admixtionem verè fiat tam bonum, quàm est commune, licet illud communi pretio velut commune vendere.

Praxis tamen istius opinionis regulariter non est permittenda, ut bene monent Cardinalis de Lugo, Palao, Layman, &c. Tum quia rarissimè contingit, quòd res per admixtionem non fiat in se deterior, &c. Nam vinum aquã dilutum faciliùs acescit, &c. Tum quia res mixtas pro puris communi vendere pretio, est contra bonam fidem contractus: cum sit emptorem decipere, qui res puras, non mixtas, emere intendit. Tum denique quia praxis illius opinionis mille fraudibus & iniustitiis januam aperit: eò quòd lucri cupiditas, in hoc statu naturæ corruptæ, mercatores facillimè excæcet in propria causa, & excæcando efficiat, ut contra veritatem judicent res suas, propter ejusmodi mixtionem, non reddi deteriores iis, quæ passim ab aliis venduntur. Ideòque Facultas Theologica Parisiensis propositionem hanc: *Licetum est tabernariis vinum aquã miscere, & agricolis triticum paleis, & communi pretio vendere, dummodo deteriora non reddantur eis, qua communiter venduntur.* Anno 1665. hæc censurã notavit: *Hæc propositio falsa est, bona fidei & publicæ justitiæ contraria.*

Dixi regulariter: quia D. Antoninus 2. p. tit. 1. c. 17. §. 4. sic habet: *Cum aliqui sophisticant ea que vendunt, ut se servent indemnes, & cum aliquo lucro congruo: quia si venderent puras res, emptores non vellent dare justum pretium, quia alii vendunt alia sic sophisticata, & mixta minori pretio; videntur posse excusari, dummodo non fiant tales mixtura, qua noceant humanis corporibus: quod accedere potest in his que venduntur in cibum, & potum hominum, & præcipuè medicinalibus. Sed & hoc in praxi est plerumque periculosum.*

746 Secunda injustitia mercatorum est, dum scienter vendunt res defectuosas in quantitate. De quo casu S. Thomas loco citato sic ait: *Si quis scienter naturæ deficienti mensuram in vendendo, fraudem committit, & est illicita venditio. Unde dicitur Deuteron. 25. Non habebis in sacculo diversa pondera, majus & minus, nec erit in domo tua modius major & minor.* Et postea subditur: Abominatur enim Dominus eum qui facit hæc, & averfatur omnem nem injustitiam. Et Proverb. 11. dicitur quod statera dolosa abominatio est apud Deum. Similia habentur c. 20. & Michæ 6.

747 Et ratio est, quia dum res, deficiens in quantitate, scienter venditur eo pretio, ac si non deficeret, aperta est violatio æqualitatis: eò quod defectus iste faciat rem minus valere, quam alioqui valeret.

748 Unde propter istum defectum, proportionaliter ad illum, semper est de pretio minuendum, siue defectus iste ex aliquo accidenti proveniat, siue venditor ad augendam rei suæ quantitatem, aliquid circa eam fecerit. Quare peccant contra justitiam, qui triticum, siue casu, siue arte madefactum, tanti vendunt, quanti aliàs æstimaretur. Tum quia est corruptioni magis obnoxium. Tum quia per madefactionem turgescit, emptorque in mensura decipitur. Ita cum communi Lopez p. 2. c. 4. in fine. Aliud ejusdem injustitiæ exemplum S. Antoninus ubi supra §. 5. profert in lanificibus, qui faciunt trahere pannos ad tractorium ultra debitum: unde postea madefactus, & tonsus, ut moris est, retrahitur ad longè minorem mensuram. Et isti (inquit) fraudem faciunt.

749 Tertia mercatorum injustitia est, dum vendunt res defectuosas in qualitate, puta (inquit S. Thomas) si aliquod animal infirmum vendatur quasi sanum, vel (ut S. Antoninus §. 6.) si vendantur carnes infectæ pro sanis, aromata antiquata, & sic viriute debilitata, pro recentibus, liber corruptus & falsus pro fideli, corium fragile pro durabili, vinum corruptum pro sano, domus ruitura pro stabili & firma, pannus defectuosus pro indefectuosus, & hujusmodi. Et in omnibus (prosequitur S. Thomas) non solum aliquis peccat, injustam venditionem faciendo, sed etiam ad restitutionem tenetur.

750 Et quamvis error in quantitate, & qualitate contractum non efficiat nullum; eò quod non sit error circa substantiam, sed circa accidentia, ideoque non tollat consensum in substantiam. Si tamen vitium erat occultum, emptori conceditur actio redhibitoria (ita ut pro arbitrio contractum rescindere possit, siue recuperare datum à se pretium, merce reddita venditori) sicut & actio in id quod interest non esse deceptum, ita ut deceptor refarcire teneatur damna omnia, etiam lucri cessantis, quæ deceptus ex tali venditione contraxit. L. Julianus supra, & L. si vina ff. de periculo & commodo rei

venditæ. Intellige dum dolus causam dedit contractui. Quia si causam ei non dederit, eò quod emptor nihilominus emisisset, licet minori pretio, tunc ipsi non competit actio redhibitoria, sed solum actio quanti minoris, id est ad recuperandam pretii partem, quanto minoris emisisset, si vitium cognovisset. L. Julianus citatâ §. si venditor. Et L. 1. ff. de ædilitio edicto.

CAPUT LXIX.

Venditor aliquando tenetur rei vitium aperire, non semper. Explicantur casus quibus tenetur, & non tenetur.

Suppono aliud esse tacere rei vitium, a. 751
aliud celare. Quia, ut Diogenes ait apud Tullium lib. 3. offic. celas, dum quod pandere teneris, non prodis; taces, dum loqui jure non cogaris. Unde etiam aliud est tacere, siue negativè se habere; aliud verbali, vel reali artificio vitium positivè tegere. Quisquis enim verbali, vel reali artificio vitium tegit, deceptor est: qui autem tacet, negativè se habendo, non censetur deceptor, nisi vitium aperire teneatur, prout colligitur ex S. Thoma quodlib. 2. a. 10. ad 2. dicente, quod deceptio non est, si id quod tacetur de re vendita, non facit rem minus valere, quam pretium quod pro ea accipitur.

752 Quod si venditor ex ignorantia taceat vitium, ad quod aperendum tenetur, deceptor dicitur intervenire in ipsa re, si ex certa scientia, dicitur intervenire à proposito. Et hoc duobus modis accidere potest, cum dolo, & sine dolo. Cum dolo, dum venditor fingit, vel mentitur aliquid, unde alter decipiat. Sine dolo, dum nihil fingens, nec mentiens, rem quam scit ratione vitii minus valere, eo pretio vendit, quo venderet absque vitio.

753 De dolo quidem venditor non tenetur, quando nullo verbali vel reali artificio celans rei vitium; solum in genere extollit eam supra meritum; eò quod omnibus notum fit, venditores, ad alliciendos emptores, sic communiter loqui per exaggerationem; ipsi proinde omnimodè non credatur; sicut nec emptoribus, rem venalem vituperantibus, juxta illud Prov. 11. Malum est, malum est, dicit omnis emptor. De dolo tamen tenetur venditor, quicumque verbali vel reali artificio celat venalis rei vitium, sique à proposito decipit emptorem, eam ipsi vendendo velut integram, & bonam, quam scit non esse talem, siue emptor de vitio interrogaverit, siue non. In materia proinde gravi mortaliter peccat contra justitiam, sicut & contra veracitatem ac sinceritatem, necnon contra religionem, si addiderit juramentum, teneturque non solum de pretio injusto, sed & de omni damno secuto, ut si morbidas vendidit oves, à quibus aliæ infe-